

Πρεσβεία της Ελλάδος στα ΗΑΕ
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Ντουμπάι

ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟ ΚΛΑΔΟ ΣΤΑ ΗΑΕ

Η παρούσα Έρευνα Αγοράς αφορά τους ακόλουθους κωδικούς της Συνδυασμένης Ονοματολογίας (Combined Nomenclature): HS [3004]

Συντάκτης: Δημήτριος Θωμόπουλος, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄
Ντουμπάι, Νοέμβριος, 2022

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ/ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.....	4
A.1 Περιγραφή Κλάδου - Γενικά Χαρακτηριστικά	4
A.2 Ιστορική Αναδρομή.....	4
A.3 Συγκριτική σπουδαιότητα του κλάδου/προϊόντος	5
B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ	6
B.1 Δομή Παραγωγής.....	6
B.2 Εξέλιξη Παραγωγής	7
B.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της παραγωγής.....	8
Γ. ΖΗΤΗΣΗ	10
Γ.1 Μέγεθος αγοράς/ τμήματα αγοράς	10
Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά.....	10
Γ.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης.....	11
Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	12
Δ.1 Ροές εμπορίου - εμπορικό ισοζύγιο	12
Δ.2 Ανάλυση εξαγωγών- εισαγωγών.....	12
Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς και μη δασμολογικά εμπόδια.....	15
E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	16
E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής.....	16
E.2 Βαθμός συγκέντρωσης (εγχώριων/ ξένων επιχειρήσεων)	18
E.3 Παρουσία ελληνικών προϊόντων – μερίδιο αγοράς	19
E.4 Τιμές λιανικής πώλησης.....	20
E.5 Δυναμική συνθηκών ανταγωνισμού.....	20
ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	21
ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του κλάδου.....	21
ΣΤ.2 Επιπτώσεις θεσμικού πλαισίου στον ανταγωνισμό	23

Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	24
Ζ.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση –προσφορά.....	24
Ζ.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων	24
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ-ΔΙΑΝΟΜΗΣ- ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ.....	25

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Εμπορικές Ροές Φαρμακευτικών προϊόντα στα ΗΑΕ, 2017-2021	12
Πίνακας 2: Εξαγωγές ΗΑΕ – Γεωγραφική Κατανομή, 2017-2021	12
Πίνακας 3: Επενεξαγωγές ΗΑΕ – Γεωγραφική Κατανομή, 2017-2021	13
Πίνακας 4: Εισαγωγές από ΗΑΕ – Γεωγραφική Κατανομή, 2017-2021	14
Πίνακας 5: Εμπορικές ροές ΗΑΕ-Ελλάδας, 2017-2021	14
Πίνακας 6: Ελληνικές Εξαγωγές στα ΗΑΕ, 2017-2021	19

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ/ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

A.1 Περιγραφή Κλάδου - Γενικά Χαρακτηριστικά

Τα ΗΑΕ αποτελούν, ίσως, την πιο αναπτυσσόμενη αγορά της Μέσης Ανατολής στον κλάδο της υγείας, με προηγμένες υποδομές και την υψηλότερη κατά κεφαλή δαπάνη υγείας στην περιοχή. Η αύξηση του πληθυσμού, κυρίως αλλοδαπών, έχει οδηγήσει στην σημαντική αύξηση των δαπανών υγείας, αλλά και την ανάπτυξη του εμπορίου φαρμακευτικών προϊόντων, ιατρικού υλικού, νοσοκομειακού εξοπλισμού, κλπ. Στη μεγέθυνση του κλάδου της υγείας συντέλεσε, επίσης, η διεύρυνση της ιατρικής ασφάλισης σε κατοίκους και εξαρτώμενα μέλη. Οι ανωτέρω παράγοντες είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της ιατροφαρμακευτικής δαπάνης τόσο κρατικής, όσο και ιδιωτικής. Επιπρόσθετα, το ευνοϊκό επιχειρηματικό και φορολογικό περιβάλλον και οι καλές υποδομές προσελκύουν διεθνείς φαρμακευτικές εταιρείες, οι οποίες επιλέγουν τα ΗΑΕ - και ειδικά το Ντουμπάι - για περιφερειακή έδρα των δραστηριοτήτων τους, ενώ λίγες έχουν προβεί και σε επενδύσεις σε μονάδες παραγωγής γενοσήμων.

Παρά πάντως τη μικρή συνεισφορά της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας, τόσο το Εμιράτο του Αμπού Ντάμπι (Abu Dhabi Vision 2030) όσο και το Εμιράτο του Ντουμπάι (Dubai Industrial Strategy 2030) έχουν κατατάξει τη φαρμακευτική βιομηχανία ως κλάδο προτεραιότητας, με την προσέλκυση διεθνών εταιρειών για ανάπτυξη και παραγωγή καινοτόμων φαρμάκων να αποτελεί έναν από τους στόχους.

Έως να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί, τα ΗΑΕ εξαρτώνται κατά περίπου 90% από τις εισαγωγές φαρμάκων για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Η πλειοψηφία των εισαγόμενων είναι επώνυμα, πατενταρισμένα φάρμακα λόγω ισχυρής προτίμησης των καταναλωτών. Τα τελευταία έτη οι εμιρατινές Αρχές προσπαθούν να αυξήσουν τη χρήση γενοσήμων με παροχή κινήτρων και αντικινήτρων.

A.2 Ιστορική Αναδρομή

Τα ΗΑΕ αποτελούν μια νέα σχετικά χώρα, η οποία, λόγω διαφόρων παραγόντων, δεν είχε αναπτύξει έως πρότινος βιομηχανική και επιστημονική βάση. Μέχρι πριν λίγες δεκαετίες, οι ανάγκες του πληθυσμού για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη καλύπτονταν αποκλειστικά όχι μόνο από εισαγωγές ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού, αλλά και ιατρών από όμορες χώρες.

Η ανακάλυψη κοιτασμάτων πετρελαίου βελτίωσε θεαματικά τις οικονομικές προοπτικές της περιοχής και έδωσε την ευκαιρία για βελτίωση της

ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, αλλά και τη δυνατότητα ανάπτυξης εγχώριας τεχνογνωσίας, η οποία περιελάμβανε και την πρώτη απόπειρα τοπικής παραγωγής φαρμακευτικών σκευασμάτων. Η απόπειρα αυτή ήταν πρωτοβουλία του Ηγεμόνα της Ras Al Khaimah, ο οποίος συνέβαλε στην ίδρυση της φαρμακοβιομηχανίας Julphar στο Εμιράτο του το 1980.

Έκτοτε, η εν λόγω φαρμακοβιομηχανία αναπτύχθηκε με ταχείς ρυθμούς και σιγά σιγά πλαισιώθηκε και από άλλες παραγωγικές μονάδες, πολλές με κάποια σύνδεση με την Ινδία, οι οποίες ήταν αποτέλεσμα των κινήτρων που δόθηκαν, αλλά και της ανάδειξης των ΗΑΕ, ιδίως του Ντουμπάι, σε κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου και γενικότερα οικονομικού κέντρου της περιοχής.

Είναι αξιοσημείωτο ότι, εκτός των 23 παραγωγικών μονάδων στα ΗΑΕ, πολλές πολυεθνικές φαρμακοβιομηχανίες έχουν επιλέξει τα ΗΑΕ ως περιφερειακή έδρα των δραστηριοτήτων τους, γεγονός που αποφέρει πολύπλευρα οφέλη στη χώρα. Αρκετές φαρμακευτικές πολυεθνικές δραστηριοποιούνται επί του παρόντος στα ΗΑΕ, μεταξύ των οποίων οι Johnson & Johnson, AstraZeneca, Novartis, Roche, Pfizer, GSK και Sanofi.

A.3 Συγκριτική σπουδαιότητα του κλάδου/προϊόντος

Ο φαρμακευτικός κλάδος συμβάλλει σε μικρό ποσοστό στη μεταποιητική δραστηριότητα των ΗΑΕ. Βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων από το 2018, αντιπροσωπεύει μόλις το 1,3% της μεταποίησης.

Αξία σε Εκατ. Νόρχαμ	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Αξία Παραγωγής	3.635	3.703	3.850	4.042	4.469	4.186	3.875
Προστιθέμενη Αξία	1.552	1.685	1.539	1.685	1.928	1.860	1.665
% Ετήσια Μεταβολή		8,6%	-8,7%	9,5%	14,4%	-3,5%	-10,5%
% Συνόλου Μεταποιητικής Δραστηριότητας	1,5%	1,6%	1,3%	1,4%	1,6%	1,5%	1,3%
Αριθμός Εγκαταστάσεων	10	12	15	16	18	18	20
Αριθμός Εργαζομένων	3.009	3.172	3.246	3.385	3.542	3.569	3.527

Πηγή: FCSC, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

Παρά το μικρό μερίδιο, αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, κλάδο-προτεραιότητα για τη βιομηχανική στρατηγική τόσο του Αμπού Ντάμπι όσο και του Ντουμπάι.

B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ

B.1 Δομή Παραγωγής

Η τοπική παραγωγή φαρμάκων ενθαρρύνεται από την εμιρατινή κυβέρνηση στο πλαίσιο της ανάπτυξης εγχώριας βιομηχανικής βάσης, αλλά και δεδομένων των προοπτικών ανάπτυξης του εν λόγω τομέα. Επίσης, θεωρείται τομέας υψηλής τεχνολογίας και υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Βάσει των εμιρατινών στοιχείων, την τελευταία δεκαετία οι παραγωγικές μονάδες αυξήθηκαν από 10 σε 23. Εξ αυτών 14 παράγουν φάρμακα, 7 παράγουν ιατροτεχνολογικά προϊόντα και 2 παράγουν απολυμαντικά προϊόντα. Όλες οι φαρμακοβιομηχανίες παράγουν σχεδόν αποκλειστικά γενόσημα φάρμακα, ο αριθμός των οποίων εκτιμάται σε 2.500.

Το σκεπτικό πίσω από την επιδίωξη παραγωγής γενόσημων φαρμάκων στα ΗΑΕ είναι απλό και ισχύει φυσικά για πολλές χώρες: ο χρόνος και το κόστος για την ανάπτυξη γενόσημων φαρμάκων είναι σημαντικά χαμηλότερα από αυτά που απαιτούνται για ανάπτυξη πρωτότυπων φαρμάκων. Κατά μέσο όρο, τα πρωτότυπα φάρμακα απαιτούν πάνω από 13 χρόνια ανάπτυξης ενώ τα γενόσημα χρειάζονται δύο έως πέντε χρόνια. Η διαφορά στο κόστος ανάπτυξης μεταξύ των δύο αντικατοπτρίζεται στην τιμολόγησή τους.

Παρά την ισχυρή επιχειρηματική παρουσία στο Ντουμπάι, καμία από τις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες δεν παράγει ακόμη φάρμακα σε δικές της εγκαταστάσεις στα ΗΑΕ. Ως αποτέλεσμα της έλλειψης ξένων επενδύσεων σε παραγωγικές εγκαταστάσεις, η εγχώρια παραγωγή καλύπτει μόνο το 10% της εγχώριας κατανάλωσης φαρμάκων.

Η σημαντικότερη εξ αυτών, Julphar, βρίσκεται στο Εμιράτο της Ras Al Khaimah και ανήκει σε πλειοψηφικό ποσοστό στον Ηγεμόνα του Εμιράτου. Οι υπόλοιπες μονάδες βρίσκονται στο Ντουμπάι, Αμπού Ντάμπι (Industrial Complex Abu Dhabi – Musaffah) και Sharjah.

Η Julphar (Gulf Pharmaceutical Industries) είναι ένας από τους μεγαλύτερους κατασκευαστές φαρμακευτικών προϊόντων στη Μέση Ανατολή και την Αφρική. Ιδρύθηκε υπό την καθοδήγηση του Ηγεμόνα της Ras Al Khaimah, Σειΐχη Saqr Bin Mohammed Al Qasimi το 1980, απασχολεί περισσότερα από 2.400 άτομα και διανέμει φαρμακευτικά προϊόντα σε περισσότερες από 50 χώρες σε όλο τον κόσμο.

Η Julphar επικεντρώνεται σε δύο βασικές επιχειρηματικές μονάδες: Τομέας Λύσεων για το Διαβήτη και Τομέας Γενικών Φαρμάκων, που στοχεύει σε μεγάλα θεραπευτικά τμήματα όπως η Γαστρολογία, η Διαχείριση Πόνου, Φροντίδα Πληγών, Αντιβιοτικά και Καρδιομεταβολισμός. Η Julphar διαθέτει 12 διεθνώς διαπιστευμένες εταιρείες παραγωγής εγκαταστάσεις στο εμιράτο Ras Al Khaimah, ΗΑΕ.

Το 2021, ο κύκλος εργασιών της ανήλθε στα 700 εκατ. Ντίρχαμ (190 εκατ. δολάρια) εκ των οποίων 70-75% εξαγωγές στην ευρύτερη περιοχή MENA.

Στο Ντουμπάι, οι φαρμακευτικές εταιρείες συγκεντρώνονται σε 3 Ελεύθερες Ζώνες: Jebel Ali, Dubai Science Park (DSP) και Dubai Healthcare City. Στην Ελεύθερη Ζώνη του Jebel Ali, 174 εταιρείες του ευρύτερου τομέα υγειονομικής περίθαλψης έχουν γραφεία, μεταξύ των οποίων και οι πολυεθνικές GlaxoSmithKline, Sanofi, Roche, Novartis, Bayer, Johnson & Johnson, ενώ περίπου το 17% των διεθνών εμπορικών ροών από/προς τα ΗΑΕ σε φαρμακευτικά προϊόντα τιμολογούνται σε εταιρείες της Ζώνης αυτής. Εξάλλου, το 2021, το 38% των νέων εταιρειών που εγγράφηκαν στο Dubai Science Park (DSP) ήταν κατασκευαστές φαρμακευτικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της Biocor, της μεγαλύτερης βιοφαρμακευτικής εταιρείας της Ινδίας που αναπτύσσει φάρμακα για τη θεραπεία του διαβήτη, του καρκίνου και των αυτοάνοσων ασθενειών. Επιπρόσθετα, με βάση το DSP, η ελβετική Acino και η τοπική Pharmax (αμφότερες θυγατρικές του κρατικού επενδυτικού ταμείου του Αμπού Ντάμπι, ADQ), κυκλοφόρησαν το πρώτο τοπικά παρασκευασμένο φάρμακο κατά της χοληστερόλης για την πρόληψη και τη θεραπεία καρδιαγγειακών παθήσεων

Στο Αμπού Ντάμπι, το πρώτο εργοστάσιο παραγωγής φαρμάκων τέθηκε σε λειτουργία το 2005 από τη Neopharma στο Βιομηχανικό Σύμπλεγμα στην περιοχή Musaffah (ICAD). Η Neopharma, με συνεργασίες όπως με τη GSK και τη Biocor, έχει επηρεαστεί από τις δικαστικές περιπέτειες του ιδρυτή της και επικεφαλής του σημαντικού ομίλου υγείας NMC Health, ινδικής καταγωγής Δρ. B.R. Shetty. Κομβικό ρόλο φιλοδοξεί να διαδραματίσει το Kizad Life Sciences Park, ένας ειδικά διαμορφωμένος κόμβος E&A για τις βιοεπιστήμες, τη βιοτεχνολογία και την παραγωγή εμβολίων, όπου η κοινοπραξία της κινεζικής Sinopharm και της εμιρατινής G42 Healthcare (κρατικές αμφότερες) κατασκευάζει εργοστάσιο για την παραγωγή του εμβολίου Hayat-Vax εναντίον του COVID-19. Επίσης, η Mubadala Investment Company, θυγατρική του ομώνυμου επενδυτικού ταμείου του Αμπου Ντάμπι, ένωσε τις δυνάμεις της με την G42 για να δημιουργήσει μια συστάδα βιοφαρμακευτικής παραγωγής στην πρωτεύουσα των ΗΑΕ.

Στη Sharjah, τέλος, το πρώτο εργοστάσιο παραγωγής φαρμάκων εγκαινιάστηκε το 1998 από την εταιρεία Medpharma, η οποία αποτελεί από το 2014 θυγατρική της канаδικής Bausch Health (πρ.Valeant).

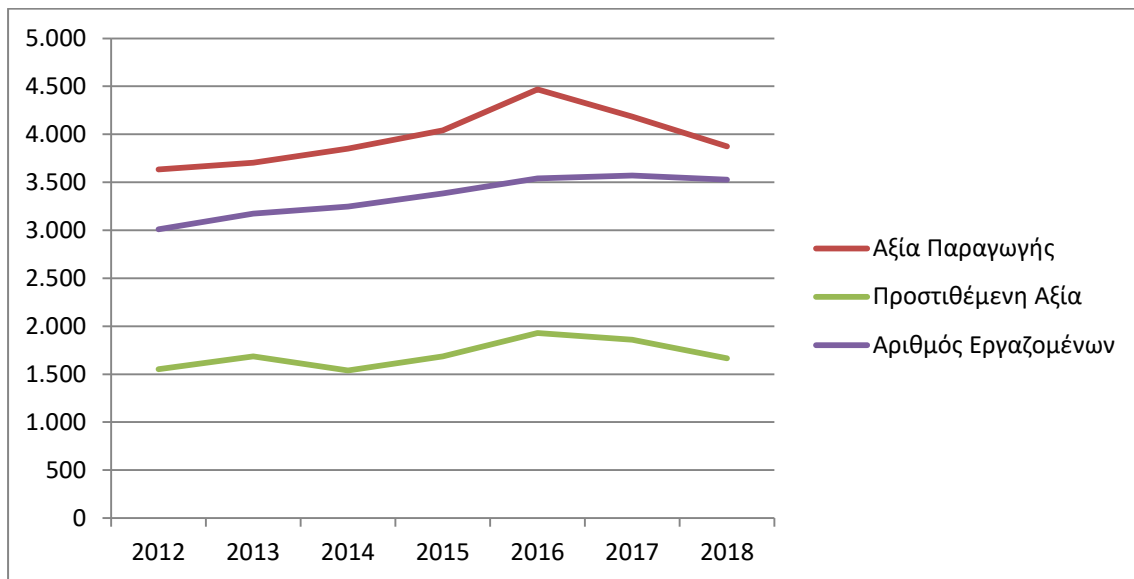
Άλλοι εγχώριοι κατασκευαστές φαρμακευτικών προϊόντων είναι η Globalpharma (συμμετείχε η Sanofi παλαιότερα), η LIFEPharma με εγκαταστάσεις στις ελεύθερες ζώνες Jebel Ali και KIZAD και η Pharmax, που εξαγοράστηκε πρόσφατα από το ADQ.

B.2 Εξέλιξη Παραγωγής

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η εγχώρια παραγωγή συμβάλλει σε μικρό ποσοστό στη μεταποιητική δραστηριότητα των ΗΑΕ. Επίσης, η αξία της

παραγωγής παρουσιάζει διακυμάνσεις, παρά την αύξηση του αριθμού των εγκαταστάσεων και των εργαζομένων.

Αξία σε εκατ. Ντήρχαμ, Αριθμός εργαζομένων σε απόλυτα μεγέθη
Πηγή: FCSC, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

B.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της παραγωγής

Δεδομένης της σημασίας που αποδίδει η τοπική Κυβέρνηση στην προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων στον κλάδο φαρμάκου, εκτιμάται βάσιμα ότι μεσοπρόθεσμα θα επέλθει αύξηση της εγχώριας παραγωγής, με στόχο τόσο την υποκατάσταση εισαγωγών όσο και την εξαγωγή φαρμάκων στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, της Αφρικής και της Κεντρικής Ασίας.

Επίσης τα πρόσφατα γεγονότα (COVID-19, Ουκρανία) ενίσχυσαν την πεποίθηση των εμιρατινών Αρχών για ισχυρές αλυσίδες εφοδιασμού και αυξημένη αυτάρκεια. Η εμιρατινή κυβέρνηση έχει θέσει ως στόχο την εξασφάλιση επαρκών επενδύσεων σε υποδομές βιοεπιστημών, τη δημιουργία συνεργειών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τη διαμόρφωση ενός ελκυστικού θεσμικού περιβάλλοντος, με απώτερο στόχο να τεθούν οι βάσεις για τις πολυεθνικές εταιρείες να παράγουν καινοτόμα φάρμακα στα ΗΑΕ. Στο πλαίσιο αυτό, τα ΗΑΕ ήταν η πρώτη χώρα του Κόλπου που δημιούργησε μια μονάδα παραγωγής εμβολίων κατά του κορωνοϊού το 2021. Η κοινοπραξία μεταξύ της Sinopharm CNBG και της G42 Healthcare στοχεύει στην παραγωγή έως και 200 εκατομμυρίων δόσεων Hayat-Vax ετησίως σε εργοστάσιο στο KIZAD Life Sciences Park. Το Hayat-Vax παράγεται ήδη στο Ras Al Khaimah μέσω μιας κοινής επιχείρησης της G42 και της Julphar.

Ιδίως το Αμπού Ντάμπι, μέσω του τοπικού Τμήματος Υγείας έχει προβεί σε διάφορες συμφωνίες με πολυεθνικές φαρμακευτικές εταιρείες για συνεργασία σε Έρευνα και Ανάπτυξη και διενέργεια κλινικών μελετών στο Εμιράτο, ενώ μέσω του επενδυτικού ταμείου του Αμπού Ντάμπι, ADQ, επενδύει σε φαρμακευτικές εταιρείες στα ΗΑΕ (Pharmax) και στο εξωτερικό (Acino).

Χαρακτηριστικό της κινητικότητας που επικρατεί είναι ότι το Τμήμα Οικονομικής Ανάπτυξης του Άμπου Ντάμπι είχε ανακοινώσει, το Σεπτέμβριο 2020, 10 νέα εργοστάσια για ιατρικές και φαρμακευτικές προμήθειες και εξοπλισμό, τα οποία βρίσκονται υπό κατασκευή και αναμένεται να ολοκληρωθούν σε διάστημα μεταξύ 12 και 18 μηνών. Εκ των 10, εργοστάσια παραγωγής φαρμάκων είναι τα 4, με επενδύσεις ύψους 467 εκατομμυρίων Ντίρχαμ.

Γ. ΖΗΤΗΣΗ

Γ.1 Μέγεθος αγοράς/ τμήματα αγοράς

Η αξία της εγχώριας αγοράς ανήλθε σε 3,7 δισεκ. δολάρια το 2021 σε σχέση με 1,5 δισεκ. δολάρια το 2011. Η αλματώδης αύξηση οφείλεται στην αύξηση της κατά κεφαλήν δαπάνης αλλά και στην αύξηση του πληθυσμού το ίδιο διάστημα σε ποσοστό άνω του 50%.

Το μεγαλύτερο μερίδιο αντιστοιχεί στα κατοχυρωμένα με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας φάρμακα με μερίδιο αγοράς 68% (2,5 δισ. USD), ακολουθούμενα από τα γενόσημα φάρμακα με μερίδιο 19% (0,7 δισ. USD) και τα φάρμακα OTC με μερίδιο 13% (0,5 δισ. USD).

Τα ΗΑΕ εφαρμόζουν ενεργητικές πολιτικές υποκατάστασης από γενόσημα από το 2018, με αποτέλεσμα να κυκλοφορούν περισσότερα από 6.000 υψηλής ποιότητας, οικονομικά προσιτά γενόσημα φάρμακα που κοστίζουν περίπου 60% λιγότερο από τα επώνυμα φάρμακα.

Εκτιμάται ότι περίπου το 90% της ζήτησης καλύπτεται από εισαγωγές.

Η ετήσια δαπάνη κρατικών και ιδιωτικών νοσοκομείων σε ιατρικά προϊόντα στο Αμπου Ντάμπι ανέρχεται σε 5,5 δισεκ. Ντίρχαμ, εκ των οποίων τα φαρμακευτικά προϊόντα αντιστοιχούν σε 5 δισεκ. Ντίρχαμ (1,36 δισεκ. δολ.)

Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά

Οι Εμιρατινοί έχουν σαφή προτίμηση για τα πρωτότυπα φάρμακα, καθώς θεωρούν ότι η ποιότητά τους υπερτερεί των γενοσήμων. Το υψηλό εισόδημά τους και οι υψηλές καλύψεις από το κράτος επιτρέπει την «πολυτέλεια» αυτή. Παρόλα αυτά, οι εμιρατινές Αρχές προσπαθούν να αναδείξουν την εφάμιλλη δραστηριότητα των γενόσημων φαρμάκων, ώστε αφενός να περιορίσουν τη φαρμακευτική δαπάνη, αφετέρου να ενισχύσουν την εγχώρια παραγωγή που ειδικεύεται αποκλειστικά σε γενόσημα φάρμακα.

Αντίστοιχη προτίμηση δείχνουν και οι εκπατρισμένοι κάτοικοι των ΗΑΕ με υψηλό εισόδημα, καθώς η ασφαλιστική κάλυψή τους επιτρέπει την αγορά των πρωτότυπων φαρμάκων.

Πρόσφατα, εισήχθη κανονισμός που απαιτεί από τους φαρμακοποιούς να διανέμουν γενόσημα φάρμακα αντί για επώνυμα, πρωτότυπα φάρμακα. Επίσης, ο Νόμος 8 του 2019 απαιτεί από τους ασθενείς που προτιμούν επώνυμες επιλογές να πληρώνουν τη διαφορά στο κόστος.

Γ.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης

Η ζήτηση εκτιμάται ότι θα αυξηθεί λόγω της αναμενόμενης αύξησης του πληθυσμού. Σημειώνεται ότι τα ΗΑΕ δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα γήρανσης του πληθυσμού¹, ενώ το θεσμικό καθεστώς εισόδου και παραμονής στη χώρα δεν ευνοεί την παραμονή μη υπηκόων μετά τη συνταξιοδότησή τους.

---

¹ Στο Ντουμπάι, μόλις 1% του πληθυσμού είναι άνω των 65 ετών.

Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Δ.1 Ροές εμπορίου - εμπορικό ισοζύγιο

Τα ΗΑΕ παρουσιάζουν διαχρονικά αρνητικό ισοζύγιο στο συγκεκριμένο κλάδο, δεδομένης της μικρής εγχώριας παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων και της προτίμησης των καταναλωτών στα επώνυμα προϊόντα. Είναι αξιοσημείωτη η αξία των επανεξαγωγών που πραγματοποιούνται από το Ντουμπάι προς τις χώρες Μέσης Ανατολής, Βόρειας Αφρικής (MENA).

Δ.2 Ανάλυση εξαγωγών- εισαγωγών

Οι εξαγωγές το 2021 ανήλθαν σε 258 εκατ. δολάρια, ενώ οι εισαγωγές σε 3,6 δισεκ. δολάρια. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν επανεξαγωγές αξίας 1,2 δισεκ. δολαρίων. Ο παρακάτω Πίνακας απεικονίζει τις ροές της τελευταίας πενταετίας:

Πίνακας 1: Εμπορικές Ροές Φαρμακευτικών προϊόντα στα ΗΑΕ, 2017-2021

Ροή (US\$)/Έτος	2017	2018	2019	2020	2021
Εξαγωγές	202.693.004	325.175.195	176.192.903	265.776.277	264.172.580
Επανεξαγωγές	543.807.397	835.453.527	829.806.765	1.076.592.793	1.167.544.456
Εισαγωγές	3.234.623.349	3.226.240.103	3.239.685.596	3.396.271.832	3.629.676.244
Εμπορικό Έλλειμμα	-3.031.930.345	-2.901.064.908	-3.063.492.693	-3.130.495.555	-3.365.503.664

Πηγή: UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

Οι εξαγωγές κατευθύνονται σχεδόν αποκλειστικά στις γειτονικές χώρες (πέριξ του 90% το μερίδιο των χωρών MENA). Εξαγωγές προς χώρες της ΕΕ και των ΗΠΑ είναι ασήμαντες, καθώς οι μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες, όπως η Juhphar, δεν διαθέτουν τις απαραίτητες πιστοποιήσεις για εξαγωγή των προϊόντων τους σε αυτές τις αγορές. Επίσης, πολλές φορές παρουσιάζονται εμπόδια ακόμη και εντός του «γνώριμου» πεδίου, όπως η απαγόρευση εισαγωγής προϊόντων της Juhphar από τη Σαουδική Αραβία το 2018, που είχε ως αποτέλεσμα την κάθετη πτώση των εξαγωγών των ΗΑΕ το 2019.

Σε επίπεδο χωρών, σημαντικότερες αγορές είναι αυτές της Σαουδικής Αραβίας, του Ιράκ, της Αιγύπτου, της Ιορδανίας και του Κουβέιτ. Είναι χαρακτηριστικό ότι εκ των πρώτων 15 προορισμών, μόνο το Νότιο Σουδάν δεν ανήκει στην ευρύτερη περιοχή MENA.

Πίνακας 2: Εξαγωγές ΗΑΕ – Γεωγραφική Κατανομή, 2017-2021

Χώρα/Έτος (US\$)	2017	2018	2019	2020	2021
ΣΥΝΟΛΟ	202.693.004	325.175.195	176.192.903	265.776.277	264.172.580
Σαουδική Αραβία	27.717.346	93.582.469	26.965.763	73.714.488	88.405.902
Ιράκ	31.868.652	37.298.521	20.236.306	24.767.912	29.071.122

Αίγυπτος	16.495.513	16.314.808	10.849.434	19.803.062	16.686.509
Ιορδανία	425.077	9.598.364	6.847.862	14.008.051	13.324.367
Κουβέιτ	1.583.356	18.888.704	7.891.860	10.295.750	12.591.366
Ομάν	17.043.369	19.950.335	12.108.384	11.927.564	11.965.003
Υεμένη	8.305.975	9.005.786	10.012.273	15.867.307	11.891.769
Μαρόκο	5.718.578	4.283.932	4.315.946	5.162.092	11.225.782
Λίβανος	39.647.773	29.550.363	22.798.249	29.335.126	9.720.828
Αλγερία	8.926.392	4.268.028	5.784.046	4.550.072	9.075.400
Νότιο Σουδάν	0	822.306	2.896.169	1.141.889	8.288.806
Τουρκία	3.938.568	8.346.911	15.687.851	13.272.765	6.772.664
Λιβύη	8.948.283	35.306.062	6.631.436	5.620.876	5.695.708
Σουδάν	1.165.355	3.658.090	673.921	7.673.453	5.215.753
Τυνησία	5.452.004	4.744.625	2.151.082	4.882.829	4.686.946
ΧΩΡΕΣ ΜΕΝΑ	183.362.927	303.375.424	159.288.508	247.082.077	240.034.345
ΛΟΙΠΕΣ	19.330.077	21.799.771	16.904.395	18.694.200	24.138.235

Πηγή: UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

Οι επανεξαγωγές, επίσης, κατευθύνονται κυρίως στην περιοχή ΜΕΝΑ, αλλά δεν είναι εστιασμένες στον ίδιο βαθμό με τις εξαγωγές. Σημαντικές επανεξαγωγές πραγματοποιούνται τα τελευταία χρόνια σε χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής, αλλά και σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες.

Πίνακας 3: Επανεξαγωγές ΗΑΕ – Γεωγραφική Κατανομή, 2017-2021

Χώρα/Έτος (US\$)	2017	2018	2019	2020	2021
ΣΥΝΟΛΟ	543.807.397	835.453.527	829.806.765	1.076.592.793	1.167.544.456
Κουβέιτ	116.138.192	300.610.243	298.131.892	489.238.172	518.415.940
Μπαχρέιν	33.809.448	73.703.591	69.501.495	93.877.879	109.880.263
Ιράκ	69.674.534	73.734.932	81.926.271	89.747.572	85.260.692
Ιορδανία	70.981.824	66.066.492	62.489.306	59.317.343	64.454.943
Νιγηρία	1.829	20.810.217	35.170.358	55.565.654	49.453.815
Λίβανος	45.545.390	53.577.794	54.022.568	49.783.318	29.829.834
Κένυα	502.079	1.137.483	8.188.502	8.663.529	29.723.282
Κατάρ	20.800.507				27.226.991
Αίγυπτος	13.731.257	14.342.210	14.353.677	18.533.993	25.724.527
Υεμένη	22.620.178	23.618.539	19.290.716	25.642.569	25.154.133
Ουκρανία	6.157.477	13.842.589	15.944.372	10.766.304	22.971.620
Ινδία	315.470	1.287.144	670.620	1.687.613	19.139.113
Ομάν	10.017.712	13.682.605	11.458.981	18.788.414	14.754.475
Γαλλία	9.088.440	13.332.391	15.452.306	44.797.000	14.242.367
Ιράν	35.551.500	35.262.359	17.014.593	19.024.381	12.113.143
ΧΩΡΕΣ ΜΕΝΑ	484.344.696	690.152.675	669.890.032	894.012.403	952.940.893
ΥΠΟΣΑΧΑΡΙΑ ΑΦΡΙΚΗ	3.528.679	90.769.173	97.493.154	101.381.050	133.257.731
ΛΟΙΠΕΣ	55.934.022	54.531.679	62.423.579	81.199.340	81.345.832

Πηγή: UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

Σε επίπεδο χωρών, τη μερίδα του λέοντος καταλαμβάνει το Κουβέιτ και έπονται Μπαχρέιν, Ιράκ, Ιορδανία και Νιγηρία.

Τέλος, οι εισαγωγές προέρχονται κυρίως από χώρες της ΕΕ και τις ΗΠΑ, όπου έχουν τα εργοστάσια τους οι μεγάλες πολυεθνικές, ενώ αξιοσημείωτη είναι η άνοδος των εισαγωγών από την Ινδία.

Πίνακας 4: Εισαγωγές από ΗΑΕ – Γεωγραφική Κατανομή, 2017-2021

Χώρα/Έτος (US\$)	2017	2018	2019	2020	2021
ΣΥΝΟΛΟ	3.234.623.349	3.226.240.103	3.239.685.596	3.396.271.832	3.629.676.244
ΗΠΑ	571.189.219	457.815.701	477.114.807	463.935.057	550.841.958
Γερμανία	421.270.071	444.566.503	466.987.287	499.044.290	525.498.522
Γαλλία	378.568.218	378.782.399	321.927.699	358.764.199	355.020.928
Ιταλία	207.378.106	206.201.140	205.999.950	233.448.011	259.349.960
Ιρλανδία	142.171.828	121.084.094	118.902.666	144.150.870	235.027.259
Ινδία	56.570.435	192.854.551	172.388.056	239.035.692	200.175.389
Ελβετία	181.255.656	187.640.921	211.610.433	196.624.690	179.506.195
Σουηδία	187.425.372	163.300.113	168.705.892	160.913.584	176.127.077
Ηνωμένο Βασίλειο	213.549.528	191.603.637	171.299.914	155.098.049	170.078.110
Δανία	109.302.949	136.516.851	162.768.984	150.137.833	165.262.315
Ισπανία	126.930.484	131.796.496	143.621.226	128.809.370	124.890.435
Σαουδική Αραβία	93.892.163	100.811.378	95.323.085	87.355.125	99.292.546
Βέλγιο	105.935.400	97.226.037	106.866.260	89.691.532	96.296.964
Καναδάς	26.908.147	31.654.458	43.214.629	49.305.979	56.515.201
Ιορδανία	72.534.573	65.823.121	60.808.779	67.581.683	50.730.777
ΧΩΡΕΣ ΜΕΝΑ	207.651.632	217.885.786	213.543.778	225.210.818	220.005.644

Πηγή: UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

Σε επίπεδο χωρών, σημαντικότεροι προμηθευτές είναι διαχρονικά οι ΗΠΑ και Γερμανία, ακολουθούμενες από τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ιρλανδία.

Όσον αφορά στην Ελλάδα, καταλαμβάνει την 25^η θέση μεταξύ των σημαντικότερων προμηθευτών των ΗΑΕ στα φαρμακευτικά προϊόντα με τις ελληνικές εξαγωγές να έχουν σχεδόν διπλασιαστεί την τελευταία πενταετία. Οι ελληνικές εισαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων από τα ΗΑΕ είναι αμελητέες. Στην [Ενότητα Ε.3](#), υπάρχει περαιτέρω ανάλυση της παρουσίας των ελληνικών προϊόντων στην τοπική αγορά.

Πίνακας 5: Εμπορικές ροές ΗΑΕ-Ελλάδας, 2017-2021

Ροή (US\$)/Έτος	2017	2018	2019	2020	2021
Εξαγωγές	8.976.119	9.562.946	10.925.833	13.189.128	17.670.551
Εισαγωγές	9.412		47.240		53.744
Επανεξαγωγές	0	0	453	0	50.286
Εμπορικό Πλεόνασμα	8.966.707	9.562.946	10.878.593	13.189.128	17.616.807

Πηγή: UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς και μη δασμολογικά εμπόδια

Τα ΗΑΕ, ως μέλος της Τελωνειακής Ένωσης του ΣΚΚ, εφαρμόζουν την **κοινή δασμολογική κλίμακα** που όρισε το Συμβούλιο του ΣΚΚ το 2003, σύμφωνα με την οποία τα εισαγόμενα εμπορεύματα επιβαρύνονται με **δασμό ύψους 5%** επί της αξίας CIF.

Τα φαρμακευτικά προϊόντα εξαιρούνται από το δασμό, με τη **δασμολογική επιβάρυνση να είναι 0%**.

Το ενιαίο δασμολόγιο του ΣΚΚ μπορεί να αναζητηθεί στον κάτωθι σύνδεσμο:
<https://www.fca.gov.ae/en/homerightmenu/pages/hscodedefinition.aspx?SelectedTab=5>

E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής

Η εισαγωγή και κυκλοφορία φαρμακευτικών σκευασμάτων είναι αυστηρά ρυθμιζόμενη, όπως στις περισσότερες χώρες του κόσμου. Κύρια ρυθμιστική Αρχή είναι το Υπουργείο Υγείας & Πρόληψης (Ministry of Health & Prevention-ΜΟΗΑΡ) το οποίο εγγράφει τους παραγωγούς και αδειοδοτεί τόσο τους εισαγωγείς και διανομείς φαρμακευτικών σκευασμάτων (φαρμακαποθήκες ή θυγατρικές πολυεθνικών), όσο και τα φαρμακευτικά σκευάσματα, εισαγόμενα ή εγχωρίως παραγόμενα, ώστε να επιτρέπεται η κυκλοφορία τους στην εγχώρια αγορά.

Η εισαγωγή και διανομή είναι αρκετά κατακερματισμένη με εκατοντάδες εταιρείες να ασκούν τη δραστηριότητα αυτή. Οι διανομείς έχουν ως τελικούς πελάτες τα νοσοκομεία (δημόσια και ιδιωτικά) και τα φαρμακεία. Ιδιαίτερο γνώρισμα της αγοράς είναι ότι κάποιες από τις σημαντικές αλυσίδες φαρμακείων ασκούν και τη δραστηριότητα του εισαγωγέα και διανομέα.

Οι διανομείς προωθούν ενεργά τα φάρμακά τους τόσο σε νοσοκομεία όσο και σε φαρμακεία μέσω των ιατρικών αντιπροσώπων (επισκεπτών).

Νοσοκομειακό Δίκτυο

Από πλευράς αριθμών, στα ΗΑΕ υπάρχουν 157 νοσοκομεία και 5.369 κέντρα υγείας. Εξ αυτών, 53 είναι δημόσια νοσοκομεία και 104 ιδιωτικά. Ο συνολικός αριθμός κλινών αυξήθηκε από 16.872 το 2019 σε 18.005 το 2020. Εξ αυτών 9.649 κλίνες είναι σε δημόσια νοσοκομεία και 8.356 κλίνες σε ιδιωτικά.

Στο Ντουμπάι λειτουργούν συνολικά 39 νοσοκομεία, εκ των οποίων 6 δημόσια (4 από την DHA και 2 από το ΜΟΗΑΡ) και 33 ιδιωτικά.

Στο Αμπού Ντάμπι υπάρχουν επί του παρόντος 66 νοσοκομεία (24 δημόσια), 1.835 ιατρικά κέντρα και κλινικές και 880 εξωτερικά φαρμακεία, καθώς και 77 αποθήκες φαρμάκων και ιατρικών προμηθειών.

Τρία ιδρύματα του δημόσιου τομέα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα Η.Α.Ε. στον τομέα παροχής υγειονομικής περίθαλψης: η Εταιρεία Υπηρεσιών Υγείας του Αμπού Ντάμπι (SEHA), η Υγειονομική Αρχή του Ντουμπάι (DHA) και το Υπουργείο Υγείας και Πρόληψης (ΜΟΗΑΡ) στα Βόρεια Εμιράτα (πλην Ντουμπάι και Αμπού Ντάμπι).

Η [SEHA](#) είναι το μεγαλύτερο δίκτυο υγειονομικής περίθαλψης στα Η.Α.Ε., αποτελούμενο από 14 νοσοκομεία με 3.385 κλίνες και 36 κλινικές πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Η εταιρεία κατέχει και λειτουργεί όλα τα δημόσια νοσοκομεία και κλινικές του Εμιράτου του Αμπού Ντάμπι και αποτελεί θυγατρική του ADQ. Αξιοσημείωτος είναι, επίσης, ο ρόλος της [Rafed](#), επίσης

θυγατρικής του ADQ, η οποία αφενός έχει αναλάβει ένα μέρος των προμηθειών νοσοκομειακού υλικού για τα νοσοκομεία της SEHA, αφετέρου φιλοδοξεί να καταστεί διεθνής αλυσίδα εφοδιασμού και κέντρο αποθήκευσης και διανομής φαρμάκων σε ευρύτερο περιφερειακό επίπεδο, με έμφαση κυρίως στις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής.

Εκτός από τον ρόλο της ως ρυθμιστή σε επίπεδο Εμιράτου, η Αρχή Υγείας του Ντουμπάι ([Dubai Health Authority](#)) διαχειρίζεται τις δημόσιες δομές υγειονομικής περίθαλψης του Ντουμπάι, ήτοι 4 νοσοκομεία, 13 Πρωτοβάθμια Κέντρα Υγείας, 9 Εξειδικευμένα Κέντρα Υγείας

Τέλος, εκτός από τις ρυθμιστικές του λειτουργίες σε όλη τη χώρα, το Υπουργείο Υγείας και Πρόληψης ([MOHAP](#)) διαχειρίζεται άμεσα τις δημόσιες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης σε ορισμένες περιοχές της χώρας. Το MOHAP επιβλέπει τουλάχιστον 17 νοσοκομεία και σχεδόν 80 κλινικές σε όλα τα ΗΑΕ, ειδικά στα βόρεια Εμιράτα.

Ο ιδιωτικός τομέας διαδραματίζει ολοένα και πιο σημαντικό ρόλο στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης στα ΗΑΕ, με εταιρείες όπως η NMC Healthcare, η Mediclinic Middle East, η Burjeel και η VPS Healthcare. Ιδίως στο Ντουμπάι, η Κυβέρνηση του Εμιράτου επιδιώκει την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στον τομέα παροχής υγειονομικής περίθαλψης, υιοθετώντας το μοντέλο των ΣΔΙΤ. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες [εδώ](#):

Δίκτυο Φαρμακείων

Το δίκτυο των φαρμακείων είναι αρκετά εκτεταμένο. Υπάρχουν συνολικά περίπου 3.500 φαρμακεία στα ΗΑΕ σε μια χώρα περίπου 10 εκατομμυρίων, δηλαδή αντιστοιχεί 1 φαρμακείο για κάθε 2.857 άτομα. Η αγορά κυριαρχείται από αλυσίδες φαρμακείων, κάποιες εκ των οποίων σχετίζονται με ευρύτερους επιχειρηματικούς ομίλους της υγείας. Οι μεγαλύτερες αλυσίδες φαρμακείων στα ΗΑΕ έχουν τους δικούς τους βραχίονες διανομής, που τους επιτρέπουν να εισάγουν προϊόντα απευθείας. Επίσης, η δομή αυτή παρέχει περισσότερες ευκαιρίες για τις εταιρείες με τις οποίες συνεργάζονται, καθώς τους δίνει τη δυνατότητα να διανέμουν σε άλλα κανάλια, όπως σούπερ μάρκετ, καθώς και στα δικά τους καταστήματα.

Οι σημαντικότερες αλυσίδες είναι οι Aster, Life, Boots, Bin Sina, Al Manara, Marina, Planet, Supercare κ.ά.

Ασφάλιση Υγείας

Την τελευταία δεκαετία, τα ΗΑΕ προχώρησαν σταδιακά προς την υποχρεωτική ασφάλιση υγείας για όλους τους πολίτες και τους κατοίκους, διευρύνοντας σημαντικά την αγορά ασφάλισης υγείας της χώρας. Βάσει επίσημων στοιχείων για το Εμιράτο του Ντουμπάι, οι δαπάνες υγείας, μεταξύ

2012-2019, σχεδόν διπλασιάστηκαν, από 9,9 δισεκ. Ντίρχαμ σε 19,3 δισεκ. Ντίρχαμ.

Η Κυβέρνηση καλύπτει το 36% της δαπάνης, ασφαλιστικές εταιρείες και ιδιωτικές επιχειρήσεις το 53% (πριν την υποχρεωτική ασφάλιση κάλυπταν το 41%) και το υπόλοιπο 11% οι ιδιώτες (πριν τη μεταρρύθμιση κάλυπταν το 22%). Το 68% των δαπανών κατευθύνεται σε νοσοκομεία και κλινικές, το 16% σε φαρμακεία, ενώ το 5% των δαπανών (περίπου 1 δισεκ. Ντίρχαμ) προορίζεται για περίθαλψη στο εξωτερικό.

Ο κλάδος της ασφάλισης υγείας κυριαρχείται από την Εθνική Εταιρεία Ασφάλισης Υγείας ([Daman](#))², η οποία είναι η μεγαλύτερη ασφαλιστική εταιρεία στο Άμπου Ντάμπι και η τρίτη μεγαλύτερη στο Ντουμπάι. Η Daman αποτελεί, επίσης, θυγατρική του ADQ.³

E.2 Βαθμός συγκέντρωσης (εγχώριων/ ξένων επιχειρήσεων)

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, περίπου 90% (σε αξία) των αναγκών σε φαρμακευτικά σκευάσματα καλύπτεται από εισαγωγές.

Βάσει του Δελτίου Τιμών Φαρμάκων, εκ των 11.910 τιμολογημένων φαρμακευτικών σκευασμάτων, 9.393 σκευάσματα εισάγονται από περίπου 1.300 παραγωγικές εγκαταστάσεις στο εξωτερικό (79% επί του συνόλου των σκευασμάτων). Σημαντική παρουσία έχουν, ως αναμένεται, οι πολυεθνικές (GSK, Pfizer, Sanofi, MSD, Abbot, AstraZeneca κλπ), ενώ σχεδόν εφάμιλλη παρουσία έχουν φαρμακευτικές εταιρείες από την περιοχή, όπως Tabuk, SAJA και Jamjoom από Σαουδική Αραβία, Dar Al Dawa, Pharma International, Hikma από Ιορδανία, KSPICO από Κουβέιτ, SAOG από Ομάν.

Αντίστοιχα, 2.517 φαρμακευτικά σκευάσματα καταγράφονται ως προερχόμενα από παραγωγικές εγκαταστάσεις στα ΗΑΕ. Εξ αυτών η Neopharma και η Julphar παράγουν το ¼ έκαστη, ενώ το υπόλοιπο 50% διαμοιράζεται μεταξύ των υπολοίπων, με τις σημαντικότερες να είναι η LIFE Pharma και η Pharmax.

Αναφορικά με τους εισαγωγείς/διανομείς/φαρμακαποθήκες, ο αριθμός τους κυμαίνεται γύρω στις 200 εταιρείες. Οι 10 πρώτες κατέχουν το 61% των Αδειών Κυκλοφορίας και οι 20 πρώτες το 81% των Αδειών. Σημαντικότερες εξ αυτών, οι City Medical, Modern Pharmaceutical, Al Ittihad, Gulf Drug, Julphar, Pharmalink, Alphamed, New Medical Centre (NMC), Unicare, Arabian Ethicals και η ελληνικών συμφερόντων Pharmatrade (βλ. [Παράρτημα I](#)).

² Daman, SEHA και Rafed έχουν ενταχθεί σε όμιλο [PURE HEALTH](#), θυγατρικής του ADQ

³ Στατιστικά στοιχεία για τον υγειονομικό τομέα των ΗΑΕ είναι διαθέσιμα στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://mohap.gov.ae/assets/download/53ceb061/UAE%20Statistical%20Annual%20Report%202020.pdf.aspx>

Σημειώνεται ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, λόγω της υποχρέωσης εγγραφής από τοπικό αντιπρόσωπο, του κόστους εγγραφής και των γενικότερων αναγκών για δαπάνες προώθησης των φαρμακευτικών προϊόντων, επιδιώκεται από πλευράς διανομέων η αποκλειστική αντιπροσώπευσή τους για ένα ικανό χρονικό διάστημα (τουλάχιστον τρία έτη), ενώ έχει αναφερθεί ότι η αλλαγή τοπικού αντιπροσώπου δεν είναι πάντα μια διαδικασία άνευ εμποδίων που μπορεί να προϋποθέτει και χρηματικό κόστος για την αποδέσμευση.

Ε.3 Παρουσία ελληνικών προϊόντων – μερίδιο αγοράς

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Στατιστικής και Ανταγωνιστικότητας των ΗΑΕ, FSCS, οι εξαγωγές ελληνικών φαρμακευτικών προϊόντων ανήλθαν το 2021 στα 17,67 εκατ. δολάρια, αυξημένες κατά 34% σε σχέση με το 2020. Η πορεία των ελληνικών εξαγωγών είναι σταθερά ανοδική κατά την τελευταία πενταετία.

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία, οι εξαγωγές της Ελλάδας αντιπροσωπεύουν το 0,49%% του συνόλου των εμμερισμένων εισαγωγών, κατατάσσοντας την Ελλάδα στην 25^η θέση των προμηθευτών φαρμακευτικών προϊόντων.⁴

Πίνακας 6: Ελληνικές Εξαγωγές στα ΗΑΕ, 2017-2021

Ελληνικές Εξαγωγές στα ΗΑΕ (HS 3004)	2017	2018	2019	2020	2021
Σύνολο Εισαγωγών ΗΑΕ (USD)	3.234.623.349	3.226.240.103	3.239.685.596	3.396.271.832	3.629.676.244
Αξία Ελληνικών Εξαγωγών (USD)	8.976.119	9.562.946	10.925.833	13.189.128	17.670.551
% Ετήσια Μεταβολή		6,5%	14,3%	20,7%	34,0%
% Μερίδιο Εισαγωγών	0,28%	0,30%	0,34%	0,39%	0,49%

Πηγή: FSCS, Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

Βάσει του δημοσίως διαθέσιμου Μητρώου Εγγεγραμμένων Ιατρικών Προϊόντων από το Υπουργείο Υγείας⁵, έχουν αδειοδοτηθεί 104 φαρμακευτικά σκευάσματα από 20 εταιρείες με έδρα στην Ελλάδα. Εξ αυτών 75 είναι φάρμακα και 29 ιατροτεχνολογικά προϊόντα/συσκευές. Οι εταιρείες με τα περισσότερα εγγεγραμμένα προϊόντα είναι οι DEMO, PNG Gerolymatos Unipharma, Pharmathen, VIANEX, Elpen.

⁴ Τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για την εξαγωγή φαρμακευτικών προϊόντων στα ΗΑΕ καταγράφουν μικρότερη αξία εξαγωγών σε όλο το υπό εξέταση διάστημα κατά 30-50% ανάλογα το έτος. Εκτιμάται ότι είναι μια ακόμα ένδειξη επανεξαγωγής αυτών σε άλλες χώρες.

⁵ Η καταγραφή διαφέρει αισθητά από το Δελτίο Τιμών, όπου εμφανίζονται 64 τιμολογημένα σκευάσματα από την Ελλάδα.

Βάσει πηγών της αγοράς, το 2021, οι πωλήσεις ελληνικών φαρμάκων στα φαρμακεία δεν υπερέβησαν τα 5 εκατ. Ντήρχαμ (περίπου 1,36 εκατ. δολάρια). Εκτιμάται ότι τα υπόλοιπα διοχετεύονται στη νοσοκομειακή αγορά ή επανεξάγονται.

E.4 Τιμές λιανικής πώλησης

Οι τιμές λιανικής πώλησης διαμορφώνονται από Επιτροπή του Υπουργείου Υγείας & Πρόληψης (ΜΟΗΑΡ) και εκδίδεται Δελτίο Τιμών, το οποίο περιλαμβάνει την τιμή κάθε σκευάσματος. Το πιο πρόσφατο είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://www.dha.gov.ae/uploads/022022/PriceList%20en2022239251.xlsx>

E.5 Δυναμική συνθηκών ανταγωνισμού

Ο ανταγωνισμός είναι ιδιαίτερα σκληρός. Πρωταρχικό παράγοντα αποτελεί η τιμή, καθώς και οι δυνατότητες του εισαγωγέα/διανομέα να τοποθετήσει το προϊόν είτε στο νοσοκομειακό κανάλι, είτε στο κανάλι των φαρμακείων. Η αυξανόμενη εγχώρια παραγωγή γενοσήμων θα δυσχεράνει έτι περαιτέρω την εισαγωγή προϊόντων, που δεν παρουσιάζουν ελκυστικά χαρακτηριστικά (πρωτότυπο φάρμακο, τιμή ή κάποιο μοναδικό σημείο πώλησης).

ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του κλάδου

Ο [Ομοσπονδιακός Νόμος αριθ. 8 του 2019](#) είναι η κύρια νομοθεσία που ρυθμίζει όλες τις πτυχές που σχετίζονται με τα φαρμακευτικά προϊόντα στα ΗΑΕ. Σύμφωνα με τις διατάξεις του, όσον αφορά στην εισαγωγή, εμπορία και πώληση φαρμακευτικών προϊόντων, η λήψη έγκρισης (Άδειας Κυκλοφορίας – Marketing Authorisation) από το Υπουργείο Υγείας και Πρόληψης είναι υποχρεωτική. Ωστόσο, σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, το ΜΟΗΑΡ μπορεί να επιτρέψει την είσοδο ορισμένων φαρμακευτικών προϊόντων χωρίς προηγούμενη έγκριση ή την κυκλοφορία γενόσημων.

Προκειμένου μια εταιρεία να εισάγει φαρμακευτικά προϊόντα στα ΗΑΕ, πρέπει: 1) είτε να εγκατασταθεί στα ΗΑΕ και να λάβει άδεια εισαγωγής και διανομής ιατρικών προϊόντων από το Υπουργείο, ή 2) να συνεργαστεί με τοπικό αντιπρόσωπο ή διανομέα, ο οποίος είναι ήδη εγγεγραμμένος στο ΜΟΗΑΡ, για την εισαγωγή των φαρμακευτικών και ιατροτεχνολογικών προϊόντων για λογαριασμό της.

Εν περιλήψει, τα βήματα που απαιτούνται είναι τα ακόλουθα:

Οι Κάτοχοι Άδειας Κυκλοφορίας (Marketing Authorisation Holders) πρέπει να εγγραφούν, αρχικά, στο ΜΟΗΑΡ για να μπορέσουν να καταχωρίσουν τα προϊόντα τους. Ο αιτών, όμως, πρέπει να είναι φαρμακαποθήκη ή διανομέας, με έδρα στα ΗΑΕ, αδειοδοτημένος από το ΜΟΗΑΡ και να έχει έγκυρη άδεια.

Ακολούθως, η διαδικασία εγγραφής του φαρμακευτικού προϊόντος περιλαμβάνει την υποβολή της αίτησης και του υποστηρικτικού φακέλου στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του ΜΟΗΑΡ, την εξέταση από την τεχνική επιτροπή, τη διαβίβαση των εισηγήσεων τους στην αρμόδια υπουργική επιτροπή, την τιμολόγηση του προϊόντος και τελικά την εγγραφή του προϊόντος.

Το ΜΟΗΑΡ εκδίδει βεβαιώσεις 5-ετούς ισχύος για την εγγραφή των προϊόντων που εισάγονται από το εξωτερικό. Αντίθετα, τα πιστοποιητικά για φαρμακευτικά προϊόντα τοπικής παραγωγής ισχύουν μόνο για ένα έτος.

Η διαδικασία καταχώρησης φαρμακευτικών προϊόντων πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω της πύλης ηλεκτρονικών υπηρεσιών του ΜΟΗΑΡ. Ανάλογα με την κατηγορία του φαρμακευτικού προϊόντος (συμβατικό, γενικής πώλησης, από φυσικές πηγές), υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις ως προς τις προϋποθέσεις και απαιτήσεις για την εγγραφή του.

Καταχώρηση συμβατικού φαρμακευτικού προϊόντος στα ΗΑΕ

Τα απαιτούμενα έγγραφα πρέπει να υποβάλλονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ηλεκτρονικού τυποποιημένου τεχνικού φακέλου (eCTD). Οι παρακάτω σύνδεσμοι παρουσιάζουν με λεπτομέρεια τη διαδικασία και τα έγγραφα προς υποβολή:

<https://mohap.gov.ae/en/services/registration-of-a-conventional-pharmaceutical-product>

https://mohap.gov.ae/assets/download/9dfe5c85/Infographic_Registration%20of%20a%20Conventional%20Pharmaceutical%20Product.pdf.aspx

Η αίτηση πρέπει να υποβληθεί από τον κατασκευαστή από τη χώρα προέλευσης (κάτοχο άδειας παραγωγής στην περίπτωση φαρμακευτικών προϊόντων) από κοινού με τον τοπικό εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο (κάτοχο άδειας κυκλοφορίας). Ο τοπικός εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος πρέπει να ορίζεται ρητά από τον αλλοδαπό κατασκευαστή για να ενεργεί στα ΗΑΕ, για λογαριασμό του κατασκευαστή, όσον αφορά τις νομικές υποχρεώσεις και ευθύνες του κατασκευαστή.

Καταχώρηση Φαρμακευτικού Προϊόντος για Γενική Πώληση

Αφορά απλά φαρμακευτικά προϊόντα με περιορισμένη φαρμακευτική χρήση, τα οποία δεν μπορούν να θεωρηθούν φάρμακα και προορίζονται για γενική πώληση. Αυτά περιλαμβάνουν προϊόντα όπως συμπληρώματα διατροφής, καλλυντικά με φαρμακευτικές ιδιότητες και ιατρικά απολυμαντικά.

Περισσότερα για τη διαδικασία και τα απαιτούμενα έγγραφα είναι διαθέσιμα παρακάτω:

<https://mohap.gov.ae/en/services/registration-of-pharmaceutical-product-for-general-sale>

Καταχώρηση Φαρμακευτικού Προϊόντος Προερχόμενου από Φυσικές Πηγές

Αφορά προϊόντα προερχόμενα από φυσικές πηγές.

Περισσότερα για τη διαδικασία και τα απαιτούμενα έγγραφα είναι διαθέσιμα παρακάτω:

<https://mohap.gov.ae/en/services/registration-of-a-pharmaceutical-product-derived-from-natural-sources>

Ιχνηλασιμότητα Φαρμάκων: Σύστημα TATMEEN

Το Υπουργείο Υγείας και Πρόληψης εισήγαγε, τον Ιούνιο του 2021, το σύστημα [«Tatmeen»](#) («διαβεβαίωση» στα αραβικά), μια ψηφιακή πλατφόρμα

παρακολούθησης και ιχνηλασιμότητας, που στοχεύει να ενισχύσει και να διασφαλίσει την εφοδιαστική αλυσίδα υγειονομικής περίθαλψης των ΗΑΕ. Η Tatmeen παρέχει προηγμένες υπηρεσίες ηλεκτρονικής παρακολούθησης για φάρμακα και ιατρικές προμήθειες από την παραγωγή έως την τελική χρήση.

Το Tatmeen είναι δομημένο γύρω από τους γραμμωτούς κώδικες GS1 και τα προϊόντα σάρωσης, καθώς τα φάρμακα εισέρχονται στη χώρα και διακινούνται μέσω της αλυσίδας εφοδιασμού. Οι κατασκευαστές υποχρεούνται να βάζουν έναν γραμμωτό κώδικα GS1 σε κάθε προϊόν.

Η πρώτη προθεσμία ήταν η 13η Δεκεμβρίου 2021, όταν οι κατασκευαστές και οι κάτοχοι Αδειών Κυκλοφορίας έπρεπε να εγγραφούν στην πλατφόρμα BrandSync και να αρχίσουν να χρησιμοποιούν κωδικούς 2D DataMatrix.

Από τις 13 Δεκεμβρίου 2022, όλοι οι συμμετέχοντες που εμπλέκονται στην κατασκευή, διανομή και πώληση φαρμακευτικών προϊόντων πρέπει να είναι έτοιμοι με τις απαιτήσεις Serialization and Track and Trace (T&T).

Τα προϊόντα που απαιτούν σειριοποίηση περιλαμβάνουν όλα τα συμβατικά φάρμακα που πωλούνται, διανέμονται ή αποθηκεύονται στα ΗΑΕ.

Τα προϊόντα που εξαιρούνται από τη σειριοποίηση περιλαμβάνουν δωρεάν δείγματα φαρμακευτικών προϊόντων, φαρμακευτικά προϊόντα που εισάγονται μόνο για προσωπική χρήση, ιατρικές συσκευές και προμήθειες και προϊόντα γενικής πώλησης (GSL).

ΣΤ.2 Επιπτώσεις Θεσμικού πλαισίου στον ανταγωνισμό

Το θεσμικό πλαίσιο ευθυγραμμίζεται κατά κύριο λόγο με τα διεθνή πρότυπα και δεν προκαλεί ιδιαίτερα προσκόμματα στον ανταγωνισμό. Στόχος, άλλωστε, της εμιρατινής Κυβέρνησης είναι η πρόσβαση του πληθυσμού στα νεότερα και αποτελεσματικότερα φάρμακα.

Πηγές της αγοράς εκτιμούν, πάντως, ότι στην καθημερινή πρακτική, εμιρατινές Αρχές τείνουν να ευνοούν γενόσημα φάρμακα λόγω κόστους, ιδίως από αραβικές χώρες, λόγω εντοπιότητας και πολιτικής ανάπτυξης της τοπικής παραγωγής.

Το Υπουργείο Υγείας και Πρόληψης (MoHAP) των ΗΑΕ σκοπεύει να συνεχίσει την πρωτοβουλία «Μείωση των τιμών των φαρμάκων», η οποία ξεκίνησε το 2018, έως ότου η τιμή των φαρμάκων των ΗΑΕ γίνει η χαμηλότερη στον Κόλπο.

Σε επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στα φαρμακευτικά προϊόντα, το 2021, τα ΗΑΕ εισήγαγαν νομικές ρυθμίσεις για την ενίσχυση της προστασίας της, με αποτέλεσμα να αποσυρθούν από τον Κατάλογο υπό Παρακολούθηση των ΗΠΑ (Section 301) το ίδιο έτος.

Z. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Z.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση –προσφορά.

Η ζήτηση επηρεάζεται θετικά από την αύξηση του πληθυσμού, την θεσμοθέτηση της υποχρεωτικής ασφάλισης και της κυβερνητικής πολιτικής παροχής υψηλών υπηρεσιών υγείας. Η δημογραφική πυραμίδα δεν είναι ευνοϊκή, υπό την έννοια του χαμηλού ποσοστού του πληθυσμού σε ηλικίες άνω των 65 ετών. Μεσοπρόθεσμα, η ζήτηση για γενόσημα φάρμακα θα αυξηθεί, ενώ το μερίδιο των πρωτότυπων φαρμάκων θα μειωθεί, λόγω της πολιτικής μείωσης της κατά κεφαλήν φαρμακευτικής δαπάνης και της ανάπτυξης εγχώριας παραγωγής.

Σε επίπεδο προσφοράς, η ελκυστικότητα της αγοράς εξαρτάται από τις τιμές που θέτουν οι εμιρατινές Αρχές και τα κόστη προώθησης των προϊόντων. Η παρουσία σχεδόν όλων των μεγάλων πολυεθνικών με περιφερειακές έδρες, αλλά χωρίς παραγωγικές εγκαταστάσεις, καταδεικνύουν αφενός την ελκυστικότητα του επιχειρηματικού και φορολογικού περιβάλλοντος, αφετέρου τους περιορισμούς της εγχώριας αγοράς, της οποίας το μέγεθος και τα χαρακτηριστικά δεν είναι, επί του παρόντος, επαρκή για την επένδυση μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών στην εγχώρια παραγωγή.

Παρόλα αυτά, η αύξηση των επανεξαγωγών τα τελευταία έτη υποδηλώνει ότι τα ΗΑΕ μπορούν να αναδειχθούν σε διαμετακομιστικό κόμβο στο διεθνές εμπόριο φαρμάκων. Κομβικό ρόλο στη διαμόρφωση του ρόλου των ΗΑΕ θα επιτελέσει το κρατικό επενδυτικό ταμείο ADQ, το οποίο έχει συγκεντρώσει στο χαρτοφυλάκιο του πλειάδα εταιρειών από τον ευρύτερο κλάδο υγείας, τόσο εντός της χώρας όσο και εκτός.

Z.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων

Η αύξηση των ελληνικών εξαγωγών κατά την τελευταία πενταετία στα ΗΑΕ ευθυγραμμίζεται τόσο με την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο, όσο και με την εγχώρια αύξηση της φαρμακευτικής δαπάνης. Εκτιμάται ότι ένα μέρος αυτών των εξαγωγών μπορεί να επανεξαχθεί προς χώρες της ευρύτερης περιοχής.

Δεδομένου ότι η χρήση των γενοσήμων φαρμάκων και των σκευασμάτων «ιδιωτικής ετικέτας» θα αυξηθεί τα επόμενα χρόνια, οι προοπτικές είναι ευοίωνες. Αναμφίβολα, η επιλογή του τοπικού αντιπροσώπου/συνεργάτη παίζει καταλυτικό ρόλο, καθώς εναπόκειται σχεδόν αποκλειστικά στις δυνατότητες αυτού, η προώθηση των προϊόντων σε νοσοκομεία, κλινικές και φαρμακεία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ-ΔΙΑΝΟΜΗΣ-ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΚΕΥΑΣΜΑΤΩΝ	WEBSITE	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΣ
CITY MEDICAL STORE	1493	https://www.citypharmacy.com/	City Pharmacy Co. is the leading pharmaceutical, healthcare and medical equipment distributor in the United Arab Emirates. Established in 1967 by Dr. Abdulrahman Almahmeed, City Pharmacy Co. has dedicated itself to the advancement of Pharmaceutical & Health Care services in UAE. Today, City Pharmacy Co. has proved beyond doubt that it has the resources, facilities, skills and vision leading towards the realization of this goal.	Novartis*, Novonordisk*, Roche, MSD, Abbott, Janssen, Sanofi, Amgen, Reckitt Benckiser*, Abbvie* & Σαουδαρβικές SPIMACO* & SAJA*
MODERN PHARMACEUTICAL CO.	1240	https://www.mpchealthcare.com/	Healthcare is one of the key pillars of the Albatha Group which was founded in the early 1950s by Sheikh Mohammed Sultan Al Qassimi, whose vision and entrepreneurship has made us one of the largest conglomerates in the UAE. We are Modern Pharmaceutical Company LLC, more simply known as MPC. We are the UAE's leading distributor and healthcare service provider within the pharma and healthcare industry. With a successful track record spanning over 50 years, we offer a comprehensive portfolio of products and solutions serving hospitals, medical centers, institutions, retailers, wholesalers and directly delivering to more than 2,500 pharmacies (>95% market coverage).	Astra Zeneca*, Janssen, Pfizer, Bristol Myers Squibb, MSD, Wyeth, Cinfa, Medpharma (HAE) Ιορδανικές Pharma International* & APM*, μεσαίες ευρωπαϊκές και αμερικανικές
GULF DRUG EST.	750	https://www.gulfdrug.com/	GulfDrug is one of the top pharmaceutical distribution companies in the UAE that was established in 1969 by Dr. Hassan Al Moosa. It was established in 1969, initially starting as a pharmaceutical importer, then branching into other medical categories all over the UAE and has since then progressed side by side with the development, growth and maturity of the various health institutions in the UAE.	Boehringer Ingelheim*, Fresenius, GSK, Pfizer, Σαουδαρβικές Jazeera*, Riyadh Pharma,
ARABIAN ETHICALS CO.	641	https://arabianethicals.ae/	Arabian Ethicals is the leading pharma distributor in UAE. Through years of experience and strategic planning, we serve hospitals, pharmacies, health centres, and private clinics throughout the UAE	Sandoz, Εμιρατινές Annora*, Medpharma & Nexgen, Ιορδανικές Amman Pharma* & The United
AL ITTIHAD DRUG STORE	632	https://ids.ae/	IDS was established in 1968 and is one of the leading pharmaceutical and consumer healthcare product distributors in the region. Al Itihad Drug Store (IDS) is one of the leading distributors in the UAE. We are the partner for a wide range of pharmaceutical and consumer products in the UAE. IDS has a full distribution network to all pharmacies and supermarkets across the UAE.	Εμιρατινές Pharmax, Gulf Inject, Aurobindo*, Wellpharma*, Pharmacare, GSK, Bayer, Sanofi
NEW MEDICAL CENTRE	587	https://nmc.ae/	Όμιλος NMC Healthcare	Εμιρατινές Neopharma, Nexgen, Neobiocon & Wyeth
PHARMATRADE	523	https://www.pharmatradeuae.com/en.html	Pharmatrade, established in 1977, is a leading distribution company in the UAE supplying a comprehensive range of Medical and Pharmaceutical products from over 30 Multinational companies in the Healthcare field. With over 5000 products in its portfolio the company has a significant share of the healthcare market covering both the Government and Private sectors. The Distribution network covers Hospitals, Clinics, Laboratories, Diagnostic Centers and retail Pharmacies in all of the United Arab Emirates.	Eli Lilly, Sanofi, Pfizer, Amgen, Wyeth, Αιγυπτιακή ΕΙΠΙ, Δανική LEO*, ΕΛΠΙΕΝ

ALPHAMED DRUG STORE	510	http://www.akigroup.com/business-units/healthcare/alphamed-pharma.aspx	Alphamed Pharma, the fastest-growing pharmaceutical distributor in the region, handles speciality products, prescription drugs, OTC and skincare products. The founding business of what has become Al Khayyat Investments, Alphamed was established in 1982 and is responsible for the sale and distribution of many of the world's leading brands of pharmaceutical and related products to both private and institutional channels. Sales in the past 7 years have increased 500%. SALES & DISTRIBUTION, PRIVATE MARKET In this sector, in addition to links with our sister company chain of Bin Sina pharmacies, which alone has 15% of the UAE market, our key account management has strong relationships with all the country's chain and individual pharmacies.	Εμπιρατικές Neopharma, Nexgen, Neobiocon, MS Pharma, Globalpharma, Pharmax & Biocon (Ινδία), Abbott, Bayer, Novartis, Baxter, Sandoz, Cinfa, Hikma (Ιορδανία), Tabuk (Σαουδ. Αραβία)
JULPHAR	480		Όμιλος Julphar	Αποκλειστικός Διανομέας JULPHAR
UNICARE MEDICAL TRADING L.L.C	449	https://unicareuae.com/	Unicare was established in the year 1995 in UAE. The Company is engaged in the Sales & Distribution of pharmaceutical products, medical equipment & laboratory supplies and derma cosmetic products across United Arab Emirates. Our portfolio of brands is growing every day, currently we have partnered with more than fifteen international brands. We aim at becoming the first choice of this expanding market through better service, products range, quality in execution & speed in servicing the market across the UAE market. 2500 Pharmacies 77 Hospitals 40 Institutions 750 Medical Centers	LAGAP (Ελβετία)*, KSPICO* (Κουβέιτ), Jamjoom* (Σαουδική Αραβία), Εμπιρατική LIFEPharma, Verisfield (Ελλάδα)
AL BAKER TRADING EST.	399	https://www.albakera.com/		GSK, Pfizer & άλλες ευρωπαϊκές
AL HAYAT PHARMACEUTICALS	371	https://www.alhayatuae.com/	Established in 1982, today, Al Hayat Pharmaceuticals is one of the leading Pharmaceutical and Medical Company in the U.A.E. Headquartered in Sharjah and has an emphatic presence across the U.A.E with a wide repertoire as diverse as the great culture of the emirates healthcare strategy. Al Hayat has grown by leaps and bounds over the years. We have branches in Abu Dhabi and Dubai representing leading International firms in the Healthcare Industry. Al Hayat Pharmaceuticals been placed under the list of specialist subcontractor with prestigious clients such as Ministry of Public Works, ADNOC (ZADCO, ADCO,ADMA-OPCO), Ministry of Health, Ministry of Interior, Abu Dhabi Health Services (SEHA), Dubai Health Authority (DHA), Department of Health, UAE Universities, Colleges and Education Centers, Municipalities, DEWA, SEWA, FEWA etc. We are exclusive distributors for different multinational manufacturers. Our division serves Pharmacies, Health Centers, Hospital, Private and Institutions in the U.A.E through a professional distribution network that ensures optimal satisfaction.	LIFEPharma (HAE), Hikma (Ιορδανία), Microsynergy (HAE), Pharmax (HAE) και άλλες ευρωπαϊκές
PHARMALINK	332	https://pharmalink.ae/		Adcan (HAE) , Lupin (HAE/Ινδία) και άλλες μεσαίες ευρωπαϊκές
ALPHAMED CO. (AUH) LTD.	328	http://www.akigroup.com/business-units/healthcare/alphamed-pharma.aspx		
MUSCAT PHARMACEUTICAL TRADING L.L.C.	255	https://www.muscatpharmauae.com/	Muscat Pharmaceutical Trading ♦ UAE located in the prime business area of downtown Dubai, on Sheikh Zayed Road, comprises of three group companies, Muscat General Trading, Agrivet Trading, and Qasr Al Wafaa Pharmacy.MPT has a simple philosophy to work hand in hand with our Principals and create a Win-Win situation for both. The core belief of the company is to remain transparent with all its partners and business associates.	SAOG & Oman Pharmaceuticals (Ομάν)

METROPOLITAN MEDICAL MARKETING	172	https://www.metro-med.me/	Established in 1990, MetroMed is a pioneer among UAE healthcare distributors, known for its professional excellence and reputation as one of the region's medicare marketing partners of choice. Headquartered in Dubai, MetroMed is a company of Mazrui International LLC, a privately-held diversified conglomerate with operations across numerous industries and asset classes in the MENA region. The Mazrui International group of companies are market leaders in several sectors including Oil & Gas, Construction & Building Materials, Retail, Industrial, and Healthcare. Each Mazrui International company benefits from a world-class support structure delivered through a Shared Services model.	Globalpharma (HAE) και λοιπές αραβικές & ευρωπαϊκές
DUPHARM L.L.C	144	https://www.dupharm.com/	Dupharm was established in 1994 as one of the leading distributor in UAE. We had created the best infrastructure and manpower resources to assure long-lasting relationship with our partners and customers. Dupharm offers a large portfolio of top of the range healthcare products. We take pride in offering best in class sales and service by finding innovative and customized solutions to cater to customer requirements.	The Jordanian (Ιορδανία) κ.ά.
PHARMAWORLD	140	n/a		Qatar Pharma και λοιπές ευρωπαϊκές
PHARMA STORES LLC	121	http://pharmastoresdubai.com/	PHARMA STORES is a sister company within a group of other companies under the umbrella of PWG (Peace World Group) which is an extended national company. PWG was founded since 1992. Groups of companies are mainly in pharmaceutical, health care products, distribution and also in retail pharmacies. PHARMA STORES was founded since 2010 as a specialized company in supply of medicines and nutritional supplements through global and credible manufacturers. Now, PHARMA STORES is a fast growing pharmaceutical establishment in UAE market.	Qatar Pharma και λοιπές ευρωπαϊκές
ALPHAMED SHARJAH EST.	99	http://www.akigroup.com/business-units/healthcare/alphamed-pharma.aspx		
AL RAZI PHARMACY	95	https://www.linkedin.com/company/al-razi	Al-Razi Pharmaceutical Company LLC It was established in 1974 by Dr. Awad Qaddoura in Abu Dhabi, United Arab Emirates as a retail pharmacy. Its prominent development has captured several major healthcare suppliers to join Al Razi in order to gain access to the UAE market for their world famous products. With a legacy of 40+ years of success in the healthcare industry, Al Razi has now become a group of companies catering to the healthcare needs and demands of the society.	Μεσαίες ευρωπαϊκές
LUNATUS DRUG STORE	93	https://lunatus-me.com/	Lunatus was established in 2003 to act as the link between international healthcare companies and the expanding markets of the Arabian Gulf and Middle East. Lunatus has a proven track record of introducing, building and maintaining profitable brand presence and has received awards as one of the top SMEs in the region. With over 100 employees, the Lunatus approach is based on the idea of turnkey representation – a singular solution to introducing and building brand presence in the region. Based in Dubai, with satellite offices across the GCC, Lunatus has extensive local knowledge and a solid network of partners.	Μεσαίες και μεγάλες ευρωπαϊκές
AL MUFID PHARMACEUTICALS	82	https://almufid.ae/		Dar Al Dawa* (Ιορδανία), Geltec (Ινδία/HAE)
AL NOOR MEDICAL STORE	66	n/a		The Jordanian (Ιορδανία) Advanced Pharmaceuticals (Ιορδανία) κ.ά.

ALMUFID DRUG STORE	63	https://almufid.ae/	Established in 1971, Al Mufid has built a legacy of trust and excellence in pioneering healthcare solutions. Today, we are one of the leading healthcare entities in the region, representing multinational pharmaceutical and consumer companies. Since inception, our focus has been on quality healthcare, covering all activities necessary to launch and market pharmaceutical products in the region. With principals represented from many countries, Al Mufid's emphasis has been and continues to be focussed towards sourcing and working with the best pharma brands from across the world.	Dar Al Dawa* (Ιορδανία)
PROPHARMA MEDICAL SUPPLIES	56	https://propharma.ae/	Propharma - A pioneer in pharmaceutical distribution services in the UAE. Propharma Medical supplies, established in 2005, is a leading distribution company in the UAE supplying Medical, and Pharmaceutical products from over 20 multinational companies in the healthcare industry. The company has in its portfolio many products from medical supplies to pharmaceuticals and consumer health products. Its focus is not only on pharmaceuticals, but also on quality medical equipment .	Medisal (HAE), Anfarm
AHMED KHALIL AL BAKER MEDICAL SUPPLIES	53	n/a		Medisal (HAE), GSK, Allergan*
GIGI DRUG STORES	50	https://gigimedical.com/	Gigi Pharmaceutical Stores was incepted in late 1970s. It has been more than 40 years since the company has been into the UAE with a strong field force and excellent distribution management system. The company has 7 Principals and a strong distribution network with experienced local and regional workforce. The group comprises of Al Manarah Medicine Stores at Sharjah & Dhabi & Medwin Clinics – Specialized Multi Speciality Clinics in Umm Suqeim Jumeirah Dubai UAE.	Ranbaxy (Ινδία)
AL MANARAH MEDICINE STORE L.L.C.	49	https://manarahmedicine.com/	Al Manarah Medicine Store was formed in the year 1992. It is one of the growing pharmaceutical firms in the UAE. Al Manara Medicine Store is a partner for a range of pharmaceutical and consumer products in the UAE and global operations in more than 45 countries worldwide. The company was formed as a Vision of Our Chairman Dr Mohammed Sadiq Hussain Khalid The Primary focus is on ethically prescribed Nutrition products, Rx Medications, Food Supplements, OTC range & Consumer products.	Alkem (Ινδία), Vitane (Γερμανία/ΗΑΕ)
TRANS ARABIA DRUG STORE LLC	49	https://transarabiads.ae/	Since establishment in 2007, TransArabia Pharmaceuticals has become a leading wholesale distributor serving all seven emirates from our headquarters in Dubai. OUR MISSION Our mission is to redefine the patient experience in The Emirates by introducing essential, innovative, and life-saving medications to the UAE medical community. We are committed to improving the health and quality of life of patients who need special medications that are not available in the UAE.	DEMO κ.ά.